

Nagyszüleim története

Készítette:

Ronczyk Franciska

Pécsi Leówey Klára Gimnázium

10. D osztály

Városlőd. Ez a kis Bakony szívében elterülő falu felmenőim otthona. A hősies dédapaké, gondoskodó dédanyáké, akik a legnehezebb időkben is a szívükre hallgatva helyt álltak a nehézségekkel szemben.

A háború végével járó kellemetlen következmények természetesen ebben a békés faluban sem maradtak végrehajtás nélkül. Dédnagypapám írásban tett beszámolója alapján itt is jelen volt a volksbundista mozgalom, melynek egyik városlődi vezetője, Hans Rippel, a negyvenes évek elején SS-tagokat toborzott, először burkoltan, németországi sporttábor címszó alatt hirdette meg a kiképzést, azonban később már nyíltan vállalta, melyik ideológiát képviselő fél számára keres katonákat. A dédapám (nagypapám apukája) és egy barátja megpróbálták megakadályozni tevékenységeit, de Rippel kinyomozta és feljelentést tett ellenük. Mivel bajba került politikai nézete miatt, elmenekült egy budapesti magasabb parancsnoksághoz. Innen már biztonságban végezhetette káros tevékenységét a Bakony községeiben. Gyakran előfordult, hogy a falubelieket (legfőképpen fiatalokat) pénzzel csábította el. Tevékenységeinek meglett a következménye, be kellett vonulnia SS-tisztnek. Egy harcban megsérült, majd a híresztelések szerint Linzbe menekült. Ezeket az információkat fontos tudnunk, hogy megértsük, milyen helyzetben volt a német közösség a bakonyi falvakban. A települések szolgabírói sovinszta lenézéssel viszonyultak a svábokhoz. Magukra voltak hagyva.

Az anyai nagymamám szüleinek és testvéreinek (Lizi néninek és Simon bácsinak) 1939-ben sikerült Ausztriába disszidálniuk. Megmenekültek az úgynevezett sasbehívóktól, akik a toborzást intézték, így a katonaság helyett kint dolgoztak a szomszédos országban. Először a dédszüleim és Simon bácsi mentek ki. Lizi néni és a nagymamám nővére (ekkor még csak ő élt az öt testvér közül) később követték őket. Lizi néni és a kétéves kislány több héten keresztül utaztak egy marhavagyonban, hogy végre együtt lehessen a család. Azonban a lélek dolgai beleszóltak a jólétbe. A dédanyám bátyja büntudatot érzett, amiért szüleit Magyarországon hagyták, így visszajöttek Városlődre. Sajnos nem sokáig élvezhette a család közösen töltött napokat, ugyanis ez a hazajövetel súlyos bűnnek számított. Dédapámat és sógorát elfogták és egy közeli település kőfejtőjébe vitték dolgozni. A két férfi megszökött a kényszermunkából, aminek következményében Veszprémben börtönbe kerültek. Ezalatt nehéz idők köszöntöttek a falu lakóit. Rengeteg elkobzás történt a kommunista hatalom részéről. A nagymamám a mai napig emlékszik, ahogy az orosz katonák se szó, se beszéd, elhajtották a disznókat a kertükből. Előfordult olyan is, hogy a dédnagymamám kétségbeesetten kifutott az utcára az egyetlen tehenet elrángató katonák után, azt kiáltva, hogy csak hadd fejje meg még egyszer a gyerekeknek.

1946-ban népszámlálást tartottak. A svábok többsége bevallotta német származását az ártalmatlannak tűnő kérdőívben. Nem sokkal később kiakasztottak egy függelékkel a községházára, amelyen 1277 név szerepelt. Megkezdődtek a ki-és betelepítések a faluban. Nem minden ment zökkenőmentesen. Sok sváb család még nem hagyta el otthonát, így a (leginkább felvidéki) jövevényeket nem tudták hol elszállásolni. Az egyik szerelvényen érkezett tíz család néhány hétig az iskolában kapott szállást, amíg nem biztosítottak nekik lakhatást. Sajnos több ilyen eset is megtörtént, és a későbbiekben már nem voltak olyan kegyesek a falu lakóival. Július közepén harmincöt család érkezett Városlődre. Felháborodva jelentek meg a községházán birtokaikat követelve, ugyanis nekik azt mondták, a németeket már kitelepítették, és üres házaik lakóra, állataik és földjeik gondozására várnak. Intézkedés képpen újabb családokat hurcoltak el otthonaikból a családok érkezését követő napon. Ezen kívül a betelepültek előnyt is élveztek. Ha valamelyik családnak megtetszett egy ház és jóban lett a földhivatal alkalmazottaival, könnyen elintézhette, hogy beköltözhessen oda. Így az ott élő családot áttelepítették máshová.

Nem csak 46' és 47' volt sanyarú időszak. 1948-ban újabb listát közöltek. A kitelepülők fejenként egy 100 kg-os csomagot vihettek magukkal (80 kg ruha, 20 kg élelem). A vasútállomásra kivitt 452 ember között akadtak önként jelentkezők is, azonban a többség hangos és keserves sírással búcsúzott szülőfalujától a délután négykor kigördülő szerelvényről. Ez a falu jelentette nekik a Hazát. Itt születtek, itt nevelkedtek és ezt a helyet szolgálták. Az igazságtalanság tetőzése azonban az volt, hogy azok az emberek, akik valóban rászolgáltak a büntetésre, ottmaradhettek a faluban. Számos volksbundistát és SS-tisztet nem érintett a kitelepítés. Az itthon maradt svábok többségét pedig kisebb és rosszabb épületekbe helyezték át szépen gondozott, tágas otthonaikból, hogy helyet biztosítsanak az érkezőknek. Szerencsére a családom egy része megmenekült ezektől a szörnyűségektől. A nagymamám már nem emlékszik pontosan, de valószínűleg a korábbi börtönbüntetés miatt maradhettek otthon. A nagypapám szülei pedig magyarnak vallották magukat, ráadásul az üknagyapám súlyos betegsége miatt is maradniuk kellett. Ekkor volt a nagypapám hétéves, azonban néhány évvel ez előtt ő is bőven átélte a történelem viszontagságait.

A dédapám a Honi Légvédelmi Parancsnokság Gellérthegyi egységénél dolgozott. A nagypapám még Városlődön, de öccse, Vili bácsi már Budapesten született. A háború alatt a dédapám kiváló német nyelvtudásának köszönhetően futárszolgálatot végzett a magyar és német parancsnokságok között, azonban az orosz front előrehaladtával az egységet is egyre nyugatabbra helyezték. A tiszteket először Veszprémbe, majd Marcaltőre költöztették, családostól. Az utóbbi helyen (1945 telén) egy kedves család fogadta a dédszüleimet és a két

gyereket. Később átkerültek a Fertő tó közelébe, ahol az ott táborozó családokat teherautókra rakták fel és éjszakába nyúlóan utaztatták őket egy kis osztrák faluig viszontagságos időjárási körülmények közepette. Itt kedvesen bántak velük, egy család befogadta őket egy éjszakára. Másnap kiderült, hogy a teherautó, amelyik a csomagokat szállította, el lett térítve. Csak néhány személyes holmi maradt a kezükben. Ezzel a kevés csomaggal indultak útnak.

Mivel a háború véget ért, a dédnagyapámat értesítették a katonai egysége megszűnéséről, így tulajdonképpen ahhoz kezdett, amihez szeretett volna. Szerzett egy lovat és egy homokfutót, amelyet lefedett ponyvával, majd a megmaradt holmik felpakolása után kezdetét vette a kényelmes utazás. A dédapám minden szükséges információt és térképet beszerzett. A kocsit mindig az orosz front előtt haladt 50-100 km-rel. Ezen a területen már zajlottak a légítámadások. A nagypapám és az öccse megtanulták, ha meghallják a repülőgép hangját, le kell ugraniuk a szekérről és az árokba, útmenti gödrökbe hasalniuk, amíg a veszély el nem járul. Az utat az is megnehezítette, hogy a ló rendkívül makacs volt. A meredekebb emelkedőkön a dédapámnak le kellett szállnia a bakról, hogy együtt húzza a kocsit az állattal. A dédanyám pedig hátulról tolt a szekeret. Egy hegytámaszt is kellett készíteni, hogyha a ló úgy dönt, nem hajlandó tovább húzni a szekeret, akkor az ne guruljon le a domboldalon.

A háborús viszonyok ellenére a családot mindig befogadták esténként. Ebben segítségükre vált, hogy a dédszüleim nagyon jól beszéltek németül, emellett egy kettő és egy négyéves kisgyerekekkel érkeztek.

Amikor az Inn folyó menti Schardig városába érezték, már javában gyülekeztek a menekültek a folyó partján, hogy átjussanak a biztonságos túlsárra. A személy-és teherautókban több magas rangú magyar tiszt is várakozott. A dédapám bement a hídőrség parancsnokságára, és nyelvi képességeinek köszönhetően elérte, hogy soron kívül átengedjék a családot a hídon.

A túlsáron megpihentek egy erdő szélén, ahol a dédapám boldogan mondta, hogy itt már jó helyen vannak, nincs mitől félni.

Hamarosan továbbindult a szekér, és elérték Pocking város határát. Már késő délután volt, így betértek egy útmenti tanyába. Szép magángazdaság volt, emeletes udvarházzal, gazdasági épületekkel. Az itt lakók a pajtában szállásolták el a családot, a széna közt aludtak. Másnap reggel a dédmamám besegített a tehénfejésben, ugyan is jól értett a háztáji munkákhoz. Ez annyira inponáló volt a szállásadóknak, hogy a család kapott egy szép padlásszobát.

Tavasz végétől egészen őszig ezen a helyen maradtak. A dédanyám besegített a gazdaságban, a dédnagyapám pedig a közeli menekülttáborban kapott munkát, oda járt biciklivel. Egy alkalommal vendégekkel tért haza. Városlődi rokonok és barátok voltak. Őket is éppen ide sodorta a sors.

A nagypapámnak sok szép emléke fűződik a tanyán eltöltött hónapokhoz. Volt egy kutya a farmon, akit Lottinak hívtak. Nagyon félénk volt. A két kisgyerek jót szórakozott azon, ahogy a harcias kakasok elől menekül. A szállásadó család nagyon kedves volt. A gazda többször elvitte a nagyapámat a traktorján, ki a földekre. A fagázzal működő jármű modern darabnak számított akkoriban. Nagyapám nagyon élvezte az utat a munkagépen. Egyszer amerikai katonák látogatták meg a farmot. Különleges ajándékokat hoztak a háziaknak. Csokit, narancsot és olyan édességeket, amilyenek azelőtt még sosem látott a nagyapám.

Ősz felé el kellett búcsúznia a családnak kedves vendéglátóiktól, ugyan is be kellett költözniük a menekülttáborba, hogy visszajuthassanak Magyarországra az induló szerelvényekkel. A táborba vezető út szélén több földbe fúródott repülőgéproncs is látható volt. A magyar menekülteket nagy barakképületekben szállásolták el. A táborhelyen nem voltak rossz körülmények, a gyerekek több baráttra is szert tettek.

Hamarosan elérkezett az idő, a hazaindulókat zárt teherkocsikba szállították fel, és ezeken utaztak egy darabig. A család Magyarországon már fülkés személykocsikban folytathatta az utat. Budapest helyett a szülőfalujukba, Városlődre tértek vissza. A nagypapám itt nőtt fel, majd itt találkozott a nagymamámmal, de ez már egy másik történet...

Forrásaim:

Anyai nagyszüleim elbeszélése alapján

Dédnagyapám 1962-ben készített írása nyomán

Nagypapám 2007-ben írt visszaemlékezése után